

Emerson

Knockabout nauraa englanniksi

Englannissa ei ymmärretä Enki Bilalia. Maassa on kuitenkin runsaampi sarjakuvatuotanto kuin esimerkiksi Suomessa. Knockabout tunnetaan kelpo- ja brittisarjan tuottajana. Kustantamo julkaisee pääasiassa huumorisarjakuvia. Carol ja Tony Bennetin päämäärä on saada muutkin kuin lapset kiinnostumaan sarjakuvista.

VIIDENKYMMENTÄ neljän tilat on käytetty tarkkaan: piirustuspöytä, arkistokaappeja, puhelimia, tietokoneita, sarjakuvia pursuavia hyllyjä, nurkassa pieni tiskipöytä, jossa on vain kylmävesihana. Matalien huoneiden seinät ovat julisteiden, muistilappujen, postikorttien ja sarjakuvaoriginaalien peitossa. Kustantamon yläpuolella ylisee moottoritie ja Lontoon metron kolina tuo helpotuksen ainoastaan kuljettajien keskiviikkoiset lakot.

Carol Bennett istuu piirustus-pöydän ääressä, teemuki vierellään, manulassit nenällänsä ja värittää Hunt Emersonin tulevan albumin ensimmäisiä sivuja: "Joudun värittämään nämä sivut uudelleen: Hunt ei pitänyt edellisistä; olivat kai liian räikeitä."

Carol ja hänen miehensä Tony Bennett perustivat Knockabout Comics -kustannus-yhtiön 1980-luvun alussa. Knockabout antoi Englannin siihen asti hyvin amerikkalaisvoittoiselle sarjakuva- ja brittiläisen piristysruiskeen: kustantamo keskitti voimansa kotimaisen materiaalin julkaisemiseen, toi ensimmäisenä Ison-Britannian markkinoille sarjakuva-albumin ja alkoi ensimmäisenä englantilaisena kustantamona myydä sarjakuvia kirjakauppoihin.

Tarkoituksemme oli saada uudet ihmisryhmät kiinnostumaan sarjakuvista; täällä kun sarjakuvaa on perinteisesti pidetty vain lasten lukemistona", Carol selittää. "Nykyään sarjakuva saa Englannissa enemmän huomiota kuin aiemmin ja

Carol Bennett

Tony Bennett

kotimaisia sarjoja luetaan paljon (esimerkkinä mainittakoon vaikkapa Viz ja 2000 AD)."

Friikkilästä kaikki alkoi

Tony Bennett oli perustamassa Knockaboutin edeltäjää, Hassle Free Pressiä, joka vuonna 1976 osti Friikkiläisen valjosten oikeudet Englantiin. Aluksi kustantamo käytti ainoastaan amerikkalaista materiaalia, mutta vuotta myöhemmin se alkoi julkaista myös englantilaisten piirtäjien sarjoja. Hassle Free Press oli kuitenkin kaikkea muuta kuin sopuisa yhtiö, joten sen toiminta loppui jo 70-luvun lopulla. Knockabout perustettiin jatkamaan tämän kustantamon työtä.

Knockabout Comics on tähän mennessä julkaissut yhteensä noin 100 eri albumia ja sarjakuvalehteä. Vuosittain ilmestyy 15-20 uutta albumia ja uusintapainoksia otetaan saman verran. Varsinaista säännöllisesti ilmestyvää sarjakuvalehteä kustantamolla ei ole, vaan tuotanto on keskittynyt albumien julkaisemiseen. Albumisarjoja on kaksi: Crack, johon sarjat hankitaan tilaustyönä ja Knockabout, jossa julkaistaan huumorisarjoja laadasta laitaan.

Kustantamo julkaiseekin melkein yksinomaan huumorisarjakuvia, Bennetin sarjat ovat kuitenkin paljon tyylikkäämpiä kuin viziläisten pieruhumorijutut (jotka tosin myyvät huomattavasti paremmin – niinkuin arvata saattaa...)

Englannin ulkopuolelta tulevista sarjoista G. Sheltonin "Freak Brothers" on ylivoimaisesti suosituin. Julkaisu-oikeudet siirtyivät Knockaboutille Hassle Free Pressin lopetettua toimintansa. Tuon vanhan hipin uusia alppareita myydään n. 40 000 ja uusintapainoksiakin 10 000. Muita Knockabout-albumia painetaan ainoastaan 3-5 tuhatta. Suomessakin julkaistu Lady Chatterleyn rakastaja myytiin loppuun ennätysajassa.

Suurin osa Englannista

Knockaboutin tuotannosta n. 80 prosenttia tulee Englannista tai Yhdysvalloista; joitakin käännös-albumia on kuitenkin julkaistu, esim. Torresin "Opium". Suunnitella on myös keski-Eurooppalaisten huumorisarjojen julkaiseminen.

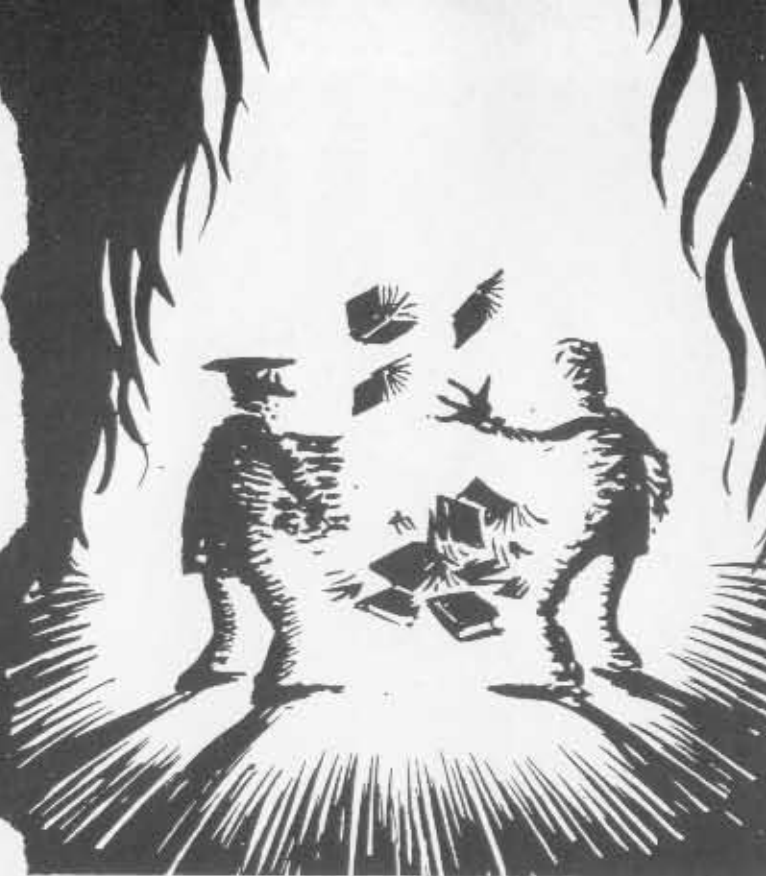
Vakituisesti Knockaboutin leivissä hyörii tusinan verran piirtäjiä; toinen mokoma lähetelee töitään silloin tällöin.

"Nuoret piirtäjät tarjoavat usein meille tarinoita, mutta suurin osa on judge drott - tyylistä supersankaripullistelua. Huumorisarjat taas ovat yleensä ideoituaan köyhiä. Joskus käy niin, että idea on hyvä, mutta piirrostekniikka ontuu. Silloin saatamme osata käsikirjoituksen ja antaa sen jollekin toiselle piirtäjälle", Carol kertoo.

Lontoossa Knockabout hoitaa sarjakuvien jakelun itse. Muualle Englantiin albumit välittyvät kaupallisten jakeluorganisaatioiden kautta. Jälleenmyyjä ovat kirja-, levy- ja sarjakuvakaupat. Jonkin verran sarjoja tilataan myös suoraan kustantajalta.

Siveyden vartijoiden kirjarovio

Alkuaikoina Knockabout Comics ei julkaissut ainoastaan sarjakuvia; se toi maahan kirjallisuutta, joka tavalla tai toisella liittyi huumeisiin. Tästä närkästyneenä Englannin poliisin siveettömiä

julkaisuja valvova osasto (Obscene Publications Branch) pani vuonna 1982 toimeen ratsian, jossa kustantamolta takavarikoitiin 30 000 punnan arvosta kirjoja ja sarjakuvia.

Ison-Britannian laki siveettömistä julkaisuista oli vuodelta 1959 ja se koski yksinomaan pornografista kirjallisuutta. Nyt poliisi halusi soveltaa pykälää myös huumeita käsittelevään kirjallisuuteen. Knockabout sattui olemaan tarpeeksi pieni kustantamo, jotta sitä voitiin huoletta käyttää koekaniinina.

Poliisin tutkimukset pitkittyivät ja mutkistuivat: kesti kaksi vuotta ennen kuin juttu otettiin tuomioistuinkäsittelyyn. Poliisi toi oikeuteen 15 erilaista kirjaa edustamaan niitä 75 julkaisua, jotka se oli takavarikoinut. Paikalla oli myös huumeasiantuntijoita, kemistejä ja psykologeja, joiden tehtävänä oli todistaa, että koska huumeet raploittavat, myös niitä käsittelevät julkaisut ovat ihmiselle haitallisia.

Oikeudenkäynti kesti kolme kuukautta ja kävi Benneteille sekä taloudellisesti että henkisesti raskaaksi: "Pitkittämällä tutkimuksiaan poliisi yritti murtaa julkaisuhalumme – ja melkein onnistui", Tony naurahtaa sarkastisesti.

Vuoden 1984 oikeudenkäynnin jälkeen Bennett joutui vielä uudestaan raastupaan; tällä kertaa alempaan oikeusasteeseen, joka kävi läpi 60 erilaista julkaisua. Tämä oikeudenkäynti kesti vuoden. Vaikka Bennetit voittivat molemmat jutut, heille ei maksettu minkäänlaista korvausta oikeusprosessien aikana menetetyistä myyntitu-

loista, eikä takavarikoituja kirjoja ja sarjakuvia koskaan palautettu.

Samaan aikaan Knockaboutin kanssa oikeudessa oli eräs toinenkin englantilainen kustantaja. Tämä vaati salaista oikeudenkäyntiä, joten suuri yleisö ei tapausta juurikaan huomannut. Sarjakuvapiirit toki seurasivat oikeudenkäyntiä ja Knockabout julkaisi albumin nimeltä "Knockabout Trial Special", jonka kustansivat sarjakuva- ja kirjakaupat sekä kustantamot eri puolilta Englantia ja jota myytiin Bennettien talouden pelastamiseksi.

Virkavalta ei tuhonnut kaikkea

Oikeudenkäyntien jälkeen Knockabout Comics siirtyi kustantamaan pelkästään sarjakuvia. Tonyn mukaan halu kokeilla uusia juttuja on vielä tallella. Esimerkkinä kokeilualbumeista hän mainitsee albumin nimeltä "Outrageous Tales from the Old Testament" (Törkeitä tarinoita Vanhasta testamentista).

"Ison-Britannian sarjakuva-elämä raahaa jäljessä muusta Euroopasta. Vaikka kehitystä on tapahtunut, aikuisille tarkoitettua sarjakuvaa ei vielä ymmärretä. Esimerkiksi Enki Bilal ei myy Englannissa. Muuten kirjamarkkinoita vaivaa yllärinta (vuosittain julkaistaan 55 000 uutta kirjaa), mikä sekin kaventaa sarjakuvien osuutta kakusta", Tony sanoo.

Teksti ja kuvat
Jussi Tuomola